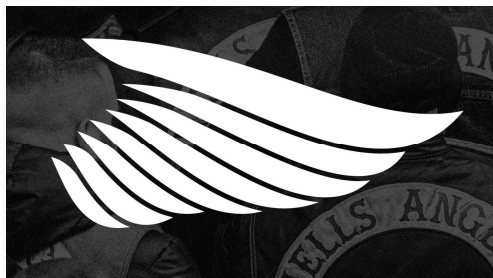

Under vesten, men aldrig under huden

af Carsten Norton.

Udsnit af bogforsiden på bogen *Engle og Sjakaler*

Magnus Søndergaard 27.11.2022

ROCKERHISTORIE // BOGANMELDELSE – Carsten Nortons *Engle og Sjakaler* – om Hells Angels i Danmark – præsenterer på dramatisk vis den blodige udvikling særligt i det storkøbenhavnske bandemiljø fra 1998-2022 og er et gennemtænkt og flot udført værk, men der er ikke så meget nyt i bogen, som anmelderen havde ventet.

Engle og Sjakaler – Hells Angels i Danmark

Forfatter: Carsten Norton

Politikens Forlag, 2022. 280 sider. Er udkommet.

Engle dør aldrig hed Carsten Nortons første bog i tobindsværket om Hells Angels historie i Danmark. Værket tog os igennem motorcykelbandens indtog i først København og siden resten af landet, ligesom den fortalte historierne om hele to blodige rockerkrige – krige, som titlen antyder, Hells Angels overlevede. Journalist og forfatter Carsten Nortons andet og sidste bind i serien, *Engle og Sjakaler*, tager fat, hvor den første slap, og afdækker HA's udvikling fra 1998 og frem til 2022.

Fortællingen om Hells Angels' seneste 24 års færd starter på dramatisk vis. Året er 2020, og Jørn "Jønke" Nielsen er blevet smidt på porten af den klub, eller de brødre, som de jo kaldes, han selv har været med til at skabe.

Drama og dramatiske kneb

Det giver en god sammenhæng til bogseriens første bind, hvor netop ”Jønke” er en af de helt centrale personer. På den måde bruger Carsten Norton in medias res, og gør fra første side læseren nysgerrig på dét drama, der er i vente. Og der er masser af dramatik at komme efter.

Bogen, der er rigt illustreret, præsenterer på dramatisk vis – og i true crime stil – den blodige udvikling i bandelandskabet, der udfolder sig i særligt de storkøbenhavnske gader. Pludselig er det ikke kun Bandidos, der bliver konkurreret med, snart er det også de vesteløse og mere uforudsigelige gadebander, der volder problemer for Hells Angels.

Nortons ambitiøse projekt har den helt store udfordring, at det bare *er* svært, måske umuligt, at komme helt ind under huden på et miljø, der i årtier har gjort en dyd ud af ikke at sige et kvæk

Ud over Jønkes personlige fortælling kommer bogen også ind på bl.a. Brian Sandbergs liv. De to prominente rockeres personfortællinger illustrerer på sin vis rockerklubbens udvikling i de to årtier, som bogen afdækker. Et billede, jeg efter endt læsning ikke er helt sikker på, er fyldestgørende.

Samtidig bruges der i bogen af og til direkte tale, når scener skal beskrives. Det giver måske nok et dramatisk skær, men virker på den anden side unødvendigt og på tærsklen til det utroværdige. Forfatter Carsten Norton var der ikke selv, og kan f.eks. Sandberg på troværdig vis gengive præcis, hvad der blev sagt, dengang han kom hjem fra Spanien for 20 år siden?

Svær opgave, måske umulig

Engle og Sjakaler ligger grafisk op ad dens forgænger, og det giver en lækker fornemmelse af at et samlet værk, der er både gennemtænkt og flot udført. Den har dog også mange af de samme mangler som det første bind. Det bliver i bogens indledning fortalt, at der er brugt masser af kilder fra både rockermiljøet, aktindsigter, politirapporter og meget, meget mere, men undervejs sidder man med følelsen af, at der desværre ikke er meget nyt under solen.

Nortons ambitiøse projekt har den helt store udfordring, at det bare *er* svært, måske umuligt, at komme helt ind under huden på et miljø, der i årtier har gjort en dyd ud af ikke at sige et kvæk om noget som helst. Derfor er der også blevet brugt kilder som f.eks. Jørn ”Jønke” Nielsens mange selvbiografier og Marie Louise Toksvigs *Guldfuglen*. Det giver rigtig god mening, men det bringer ikke meget nyt frem.

Hvad foregår der i en rockerklub, når der ikke leveres overskrifter til dagspressen?

Bogens bagsidetekst fortæller, at man her får ”et sjældent indblik”, men det kan diskuteres. *Engle og sjakaler* formår dog at løfte sig enkelte steder, hvor der fokuseres på underliggende problemer, som f.eks. hvordan de massive besparelser i kriminalforsorgen under Anders Fogh Rasmussens regering påvirkede det kriminelle miljø.

Bogen er opbygget i tre dele, og fælles for dem er, at de kredser om det samme: truslen fra de nye gadebander og opbygningen af støttegruppen AK81. Den sidste og 3. del, ”Indre fjender”, forsøger at afdække de interne konflikter, der også er en del af HA’s historie, men særligt det afsnit lider under rockernes manglende lyst til selv at dele ud af deres hemmeligheder og intriger.

Beskrivelser som f.eks. den, Norton giver af Olcay Ünals begravelse, er dog i særdeleshed et godt eksempel på, at forfatteren formår at huske, at der bag de skudsikre veste og lange straffeattester også er grædende familier, der i sidste ende – som alle andre – efterlades med et stort savn til et elsket familiemedlem.

Hells Angels i aktion i København. Foto: Wiki

[Commons](#)

Et potpourri af overskrifter

Bogen lægger desværre op til mere, end der kan leveres. Det bliver aldrig den indgående historie om, hvordan Danmarks vel mest velkendte rockerklub systematisk har vokset sig større og stærkere, men snarere et potpourri over de største og mest dramatiske hændelser fra deres blodige historie. De historier er allerede fortalt mange gange, og særligt den populære og fængende podcastserie ”Bandeland”, som Norton selv har været med til at lave, har på forbilledlig vis fortalt meget af det, der fremlægges i bogen.

Det er åbenbart ikke “Angels forever, forever Angels” alligevel, sådan for alvor

Men hvordan er rockernes dagligdag? Hvad foregår det i landets andre store byer i Jylland og på Fyn? Her strides rockerne også fra tid til anden, og bandekrigen viser også sit ansigt i både Århus og Odense. Har det ingen

betydning, siden det levnes så få linjer? Hvad foregår der i en rockerklub, når der ikke leveres overskrifter til dagspressen? Sådanne indblik kunne have nuanceret billedet af rockernes verden. Bogens undertitel er trods alt "Hells Angels i Danmark".

Bogen afsluttes på en ganske flad facon, men måske som et meget godt billede på hvor hurtigt det går, og hvor uigennemskuelig rockernes verden er, da der leveres et par bisætninger om, at de notoriske HA-medlemmer Jørgen "Fehår" Nielsen og Rene Nøddekov Larsen, kaldet "Ost", nu lige pludselig er medlem af hhv. Bandidos og Satudah. De to fyldte ellers ikke så lidt i Nortons første bind. Hvad skete der lige der? Det er åbenbart ikke "Angels forever, forever Angels" alligevel, sådan for alvor.

Hells Angelskriminalforsorgenrockere

Magnus Søndergaard

Magnus Søndergaard er født 1989 i Viborg. Han er uddannet cand.mag. i dansk og historie fra Roskilde Universitet, og arbejder til daglig som gymnasielærer. Han interesserer sig primært for – og skriver derfor om – nyere historie, littera